

ਐਪੀਲੇਟ ਕਰੀਮੀਨਲ

ਭੰਡਾਰੀ ਅਤੇ ਸੈਨੀ ਜੇ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪੁੱਤਰ ਸਾਵਨ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

1950 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ.477

ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ-ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਕੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ-ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦ ਹਮਲਾਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੁਦ ਹਮਲਾਵਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਹਾਨੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਤਲ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਝਟਕੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਜੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰਿਆ ਸੀ ਜੇ ਉਹ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਲੜਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ.ਐਮ.ਆਰ.ਭਾਟੀਆ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿਤੀ 7 ਅਕਤੂਬਰ 1950 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

ਜੇ.ਜੀ. ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਲ. ਕੋਹਲੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਨੰਦ ਲਾਲ ਸਲੂਜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਰਨਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਸਟਿਸ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:

ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਦੇਸ਼ੀ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਚੈਨਲ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਚੈਨਲ (channel) ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਰੋਕਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚ ਗਰਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਗਾਲ਼ਾਂ ਦਾ ਅਦਲਾ-ਬਦਲਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਬਰਛੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਨੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ ਪਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ

ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਤੋਂ 2 ਅਪਵਾਦ ਜਾਂ 4 ਅਪਵਾਦ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਵੀ ਗਵਾਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਖਾਲ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਕੀਤੀ। ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਉੱਪਰ ਬਰਫੇ ਦੀ ਫੂਕ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਹਨੀ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਨੇ ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਆਪਣੀ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਫੀ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਰਫੇ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਤੋਂ 7 ਜਾਂ 8 ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੁਦ ਹਮਲਾਵਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਹਾਨੇ, ਕਤਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜੀਬ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਲੜਾਈ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੱਟ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ..

ਨਾ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਤੋਂ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੌਤ (ਏ) ਬਿਨਾਂ ਸੇਚੇ-ਸਮਝੇ, (ਬੀ) ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ, (ਸੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਰਹਿਮ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਏ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਸ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਪਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਕਤਲੇਆਮ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ-ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਤਲ ਬਦਨੀਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਤਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਧਿਰਾਂ ਤੁਰੰਤ ਲੜਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਿਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਤਲ ਕਤਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਕਤਲ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਲੜਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਜਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਆਰ. ਵੀ. ਬਰਫ (1) ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਤਲ ਕਤਲ ਹੈ, ਆਰ.ਵੀ. ਕੇਸਲ (2) ਸਥਿਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਪਵਾਦ 4 ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮੌਤ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਕਤਲ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਤਲ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ, ਕਤਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਤਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਕਸਾਹਟ ਤੇ ਪਲ-ਪਲ ਉਤੇਜਨਾ ਅਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਅਚਾਨਕ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰੀਮੀਡੀਏਸ਼ਨ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਣਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਘੱਟ ਖਤਰਨਾਕ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਚੁਣਨਾ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣਾ, ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਪੂਰਵ ਸੰਕਲਪ ਕਿਸੇ ਸੈਦਾਗਰ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕਤਲ ਦੇ ਸਿਰਫ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਕਤਲ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਹੋਰ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖਾਲ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂ ਕੀ ਖਾਲ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਤ ਪਿਛਲੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਾਚਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸਦੀ ਸਹੀ ਵੰਡ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨਾਲਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇਸ ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਕਿਰਪਾਲ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਖੇਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨਾਲਾ ਖੋਦਵ ਲੱਗਾ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਨਵੀਂ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਇਆ ਪਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਬਰਫੇ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦੂਰੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਇਸ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਪੀੜਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੈਂ ਇਹ

ਸੋਚਣ ਲਈ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਕਾ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਬਦਨਾਮੀ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਚਾਦਰ ਵਜੋਂ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭੜਕਾਹਟ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ੀ ਕਤਲ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਮਾਨਯੋਗ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਸ਼ੇਨੀ, ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ
(ਅਨੁਵਾਦਕ)